

Bilaga 1

Detaljerade kommentarer på Bilaga 3, Författningsförslag på ny RoHS förordning, som syftar till att införliva RoHS 2 i Sverige.

Teknikföretagens kommentarer framgår av kursivstil integrerat i bilagan med typsnitt arial, gulmarkerad text i direkt anslutning till föreslagen författningstext.

Bilaga 3. Författningsförslag

Förordning (0000:00) om begränsning av skadliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 14 kap. 8 § p. 8 miljöbalken.

Teknikföretagen konstaterar att konsekvensen av att RoHS meddelas med stöd av miljöbalken innebär en principiell skillnad vad gäller tillsynsmyndigheternas agerande till skillnad mot hur marknadskontrollmyndigheterna för t.ex. lågspänningsdirektivet ska agera. Detta gäller företeelser som är straffbelagda. Tillsynsmyndighet under miljöbalken är skyldig att åtalsanmäla varje misstanke mot brott mot miljöbalkens bestämmelser. Myndigheten måste anmäla de faktiska förhållandena till polis eller åklagare och får inte själva göra en bedömning om överträdelsen har skett av oaktsamhet eller med uppsåt. Marknadskontrollmyndighet eller företag ska vid uppmärksammande av problem avseende produkt som kan innebära en risk inleda en dialog med myndigheten.

I enlighet med 765/2008 ska samråd om frågan ske, om inte det är möjligt ska den ekonomiska aktören få tillfälle att yttra sig innan åtgärd sätts in.

Vi anser att skillnaderna i förhållningssätt gentemot tillverkarna mellan Miljöbalken och Varupaketet är av principiell natur och att därför är miljöbalken inte rätt lagrum för kommande RoHS- förordning.

För information har myndigheterna i Tyskland och Finland gjort en liknande bedömning, där man i Finland planerar skapa en ny RoHS lag och i Tyskland skapar man en ny förordning för RoHS under Tysk produktsäkerhetslag.

2 § Syftet med denna förordning är att begränsa vissa hälso- och miljöskadliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Genom förordningen genomförs direktiv 2011/65/EU om begränsning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning¹.

3 § I denna förordning avses med:

Det är ett problem för läsbarheten att ordningsföljden avseende definitionerna skiljer sig åt mellan direktivet och förordningen. Vi kan inte

¹ EUT L 174, 1.7.2011, s. 88–110 (Celex 32011L0065)

se någon fördel med skillnaden och föreslår att direktivets ordning och numrering följs i förordningen.

1. elektrisk och elektronisk utrustning: utrustning som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt samt utrustning för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält, och som är avsedda att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström,
2. beroende: behovet av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att uppfylla åtminstone en av de avsedda funktionerna i elektrisk och elektronisk utrustning,

Definition 2 är ändrad gentemot direktivet, men ändringen påverkar inte innebörden utan innebär enbart en språklig förbättring som vi stödjer.

3. storskaliga stationära industriverktyg: en storskalig grupp maskiner, utrustning och/eller komponenter, som fungerar tillsammans för en viss tillämpning, som installeras permanent och monteras ned av fackmän på en viss plats samt används och underhålls av fackmän i en industriell produktionsanläggning eller anläggning för forskning eller utveckling,
4. storskalig fast installation: storskalig kombination av flera slags apparater och, där så är tillämpligt, av andra utrustningar, som sätts samman och installeras av fackmän och som är avsedda att användas permanent på en på förhand bestämd och särskilt avsedd plats och som nedmonteras av fackmän,
5. kablar: samtliga kablar med en märkspänning under 250 volt som tjänar som anslutning eller förlängning för att förbinda elektrisk eller elektronisk utrustning till eluttaget eller för att ansluta två eller flera sådana utrustningar till varandra,
6. tillhandahållande på marknaden: varje leverans av elektrisk eller elektronisk utrustning för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,
7. utsläppande på marknaden: tillhandahållande av elektrisk eller elektronisk utrustning för första gången på unionsmarknaden,
8. tillverkare: varje fysisk eller juridisk person som tillverkar elektrisk eller elektronisk utrustning eller som låter konstruera elektrisk eller elektronisk utrustning och marknadsför den i eget namn eller under eget varumärke,
9. tillverkarens representant: varje fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter,
10. importör: varje fysisk eller juridisk person som är etablerad i Europeiska unionen och släpper ut elektrisk eller elektronisk utrustning från tredjeland på unionsmarknaden,
11. distributör: varje fysisk eller juridisk person i leverantörskedjan, andra än tillverkaren eller importören, som tillhandahåller elektrisk eller elektronisk utrustning på marknaden,

12. ekonomisk aktör: tillverkaren, tillverkarens representant, importören och distributören,
13. teknisk specifikation: dokument där det fastställs vilka tekniska krav som ska uppfyllas av en utrustning, process eller tjänst,
14. medicinteknisk produkt: en medicinteknisk produkt som avses i art. 1.2a i direktiv 93/42/EEG som också är en elektrisk eller elektronisk utrustning,
15. medicinteknisk produkt för in vitro-diagnostik: en medicinteknisk produkt för in vitro-diagnostik som avses i artikel 1.2b i direktiv 98/79/EG,
16. aktiv medicinteknisk produkt för implantation: en medicinteknisk produkt för implantation som avses i artikel 1.2c i rådets direktiv 90/385/EEG av den 20 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aktiva medicintekniska produkter för implantation,
17. industriella övervaknings- och kontrollinstrument: övervaknings- och kontrollinstrument som utformats uteslutande för industriell eller professionell användning,
18. reservdel: separat del av elektrisk eller elektronisk utrustning som kan ersätta en del i elektrisk eller elektronisk utrustning; utrustningen kan inte fungera som avsett utan denna del; utrustningens funktionsduglighet kvarstår eller uppgraderas när delen ersätts av en reservdel,
19. mobil maskin som inte är avsedd att användas på väg och som uteslutande görs tillgänglig för yrkesmässig användning: maskin med inbyggd källa för kraftgenerering, vars drift kräver endera mobilitet eller kontinuerlig eller halv-kontinuerlig förflyttning mellan en följd av fasta arbetsstationer under arbetet, och som uteslutande görs tillgänglig för yrkesmässig användning,
20. bedömning av överensstämmelse: förfarande där det visas om kraven i denna förordning rörande elektrisk eller elektronisk utrustning är uppfyllda,
21. återkallelse: varje åtgärd för att en produkt som redan tillhandahållits ska tas tillbaka,
22. tillbakadragande: varje åtgärd för att förhindra att en produkt i leverantörskedjan tillhandahålls på marknaden,
23. CE-märkning: märkning genom vilken tillverkaren visar att produkten överensstämmer med tillämpliga krav som fastställs i harmoniserad unionslagstiftning om märkning.

Krav på elektrisk och elektronisk utrustning

4 § Elektrisk och elektronisk utrustning, inklusive kablar och reservdelar för reparation, återanvändning, uppgradering av funktioner eller förbättrad kapacitet, som innehåller de ämnen som anges i bilaga 1 till denna förordning får släppas ut på marknaden endast om halterna av dessa ämnen understiger de haltgränser som anges för respektive ämne i bilagan.

Teknikföretagen föreslår att 4§ förtydligas så att det framgår att bilaga 1 till föreslagen förordning är en avskrift av bilaga I och II i direktivet. "Bilagan" till förordningen finns inte

med i remissen och det är därför svårt att ta ställning till denna, men vi tolkar att det är så som förslaget är avsett att fungera.

Förslaget till skrivning om "ämnen som understiger de haltgränser som anges" innebär en skärpning av kraven gentemot direktivet. Teknikföretagen förordar att förordningstexten bygger på ordalydelsen "det får vara maximum de haltgränser" eller "ämnen som understiger eller är lika med de haltgränser som anges".

Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om undantag som är förenliga med direktiv 2011/65/EU från kraven i första stycket.

Bestämmelser om möjligheterna att hos kommissionen begära beviljande, förnyelse eller tillbakadragande av undantag finns i art. 5 i direktiv 2011/65/EU.

5 § Följande utrustningstyper omfattas inte av kraven i 4 §:

a) utrustning som är nödvändig för skyddet av väsentliga säkerhetsintressen, inklusive vapen, ammunition och krigsmateriel avsedda för specifikt militära ändamål,

Att orden "medlemsstaternas" eller "medlemsstat i Europiska union" i paragraf 5a inte är med ger en snävare och/eller hårdare tolkning för svenska företag som ska eller vill använda detta undantag osv. Som förslaget är i denna remiss gäller det bara landets (Sveriges) säkerhetsintresse ej andra intresser inom EU etc. Problemet att vad blir det för situation om vi exporterar produkt till Spanien (och ej säljs/levereras till Sveriges försvarsmakt), vem avgör då det väsentliga säkerhetsintresset? Detta kan ge upphov till dispyter och felaktiga tolkningar.

Vi anser att paragraf 5a skall ändras så att inte snävare tolkningar eller felaktiga tolkningar kan uppstå. Dagens lagstiftning används orden "medlemsstat i Europiska union" medan direktivet använder "medlemsstaternas", rent juridiskt är "medlemsstat i Europiska union" bättre ur ett tydlighetsperspektiv och begreppstolkning medan "medlemsstaternas" är mer ett vagare begrepp.

Vi anser att paragraf 5a i lagremissen ändras till

Utrustning som är nödvändig för skyddet av väsentliga säkerhetsintressen hos en medlemsstat i Europiska unionen, inklusive vapen, ammunition och krigsmateriel avsedda för specifikt militära ändamål

b) utrustning avsedd att sändas ut i rymden,

c) utrustning som är särskilt utformad och avsedd att installeras som en del av en annan typ av utrustning som är undantagen eller inte omfattas av detta direktivs tillämpningsområde och som kan fylla sin funktion endast om de är en del av dessa utrustningar, och endast kan ersättas av samma särskilt utformade utrustning,

d) storskaliga stationära industriverktyg,

e) storskaliga fasta installationer,

f) transportmedel för personer eller varor, med undantag för elektriska tvåhjuliga fordon som inte är typgodkända,

g) mobila maskiner som inte är avsedda att användas på väg och som uteslutande görs tillgängliga för yrkesmässig användning,

h) aktiva medicintekniska produkter för implantation,

i) solcellspaneler avsedda att användas i ett system som fackmän utformat, satt samman och installerat för att användas permanent på en fastställd plats i syfte att producera energi av solljus till offentliga, kommersiella eller industriella tillämpningar eller tillämpningar i bostäder,

j) produkter som särskilt utformats uteslutande för forsknings- och utvecklingssyften och som endast görs tillgängliga för yrkesmässig verksamhet.

Bedömning av överensstämmelse

6 § Innan elektrisk eller elektronisk utrustning släpps ut på marknaden ska tillverkaren utföra eller låta utföra en bedömning av om utrustningen överensstämmer med kraven i 4 §. Kontrollen ska utföras enligt modul A i bilaga II till beslut nr 768/2008/EG.

Tillverkaren ska i samband med kontrollen utarbeta teknisk dokumentation till grund för bedömningen om överensstämmelse.

EU-försäkran om överensstämmelse

7 § Om en sådan bedömning av överensstämmelse som avses i 6 § visar att kraven på utrustningen är uppfyllda, ska tillverkaren upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse. Tillverkaren ansvarar därmed för att produkten överensstämmer med kraven.

Kemikalieinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om EU-försäkran för elektrisk och elektronisk utrustning.

CE-märkning m.m.

8 § En tillverkare ska förse produkten med CE-märkning innan utrustningen släpps ut på marknaden.

Bestämmelser om CE-märkning finns i förordning (EG) nr 765/2008.

Kemikalieinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om CE-märkning samt om annan märkning av elektrisk och elektronisk utrustning. Kemikalieinspektionen får även meddela föreskrifter om andra krav på tillverkare som är förenliga med direktiv 2011/65/EU.

Vi anser att ordalydelsen " som är förenliga med direktivet 2011/65/EU " ska strykas. Alla föreskrifter som meddelas med stöd av denna förordning måste vara förenliga med direktivet 2011/65/EU eftersom det är ett harmoniserat produktdirektiv.

Dokumentation

9 § En tillverkare ska bevara EG-försäkran om överensstämmelse och den tekniska dokumentation som ligger till grund för bedömningen av överensstämmelse i tio år från det att den elektriska eller elektroniska utrustningen släpptes ut på marknaden.

En importör ska under den tid som anges i första stycket kunna uppvisa en EG-försäkran om överensstämmelse för en tillsynsmyndighet och på begäran se till att

myndigheten får tillgång till den tekniska dokumentationen som anges i första stycket.

Kemikalieinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om krav på dokumentation.

Övrig märkning

10 § Tillverkare och importörer ska ange namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och en kontaktadress på den elektriska eller elektroniska utrustningen, eller, om detta inte är möjligt, på förpackningen eller på ett dokument som följer med produkten.

Det är Teknikföretagens förslag att 10 § omarbetas och att istället Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om hur märkningen ska utföras. Bakgrunden till detta är att denna skrivning härrör från varupaketet och att det kan bli ändringar i samband med att Kommissionen ser över guiden för varupaketet.

Identifiering av de ekonomiska aktörerna

11 § De ekonomiska aktörerna ska på begäran av en tillsynsmyndighet myndighet identifiera

– alla ekonomiska aktörer som har levererat elektrisk eller elektronisk utrustning till dem, och

– alla ekonomiska aktörer som de har levererat elektrisk eller elektronisk utrustning till.

Tillverkare ska kunna tillhandahålla den information som avses i första stycket under tio år efter att utrustningen har släppts ut på marknaden. Andra ekonomiska aktörer ska kunna tillhandahålla informationen under tio år efter att de har fått leksaken levererad.

Teknikföretagen gör bedömningen att sista meningen avviker från direktivet på så sätt att i vissa fall kan det bli 9,5 år.

Skyldigheter för vissa importörer och distributörer

12 § En importör eller distributör ska betraktas som en tillverkare enligt denna förordning om denne

a) släpper ut elektrisk och elektronisk utrustning på marknaden i eget namn eller eget varumärke, eller

b) ändrar elektrisk eller elektronisk utrustning som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelse med tillämpliga krav kan påverkas.

13 § Om en importör eller distributör tillhandahåller elektrisk eller elektronisk utrustning på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar elektrisk eller elektronisk utrustning som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med de tillämpliga kraven kan påverkas, övertar importören eller distributören tillverkarens skyldigheter enligt denna förordning.

Tillverkarens representant

14 § En tillverkare får genom skriftlig fullmakt utse en representant som fullgör tillverkarens skyldigheter enligt vad som anges i fullmakten. Skyldigheten att upprätta teknisk dokumentation får inte delegeras.

Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en fullmakts innehåll enligt första stycket.

Skyldigheter vid bristande överensstämmelse

15 § En importör eller en distributör som har anledning att anta att elektrisk eller elektronisk utrustning inte överensstämmer med de krav som föreskrivs i 4 §, ska vidta de åtgärder som krävs för att utrustningen överensstämmer med kraven innan den släpps ut eller tillhandahålls på marknaden.

Tillverkaren och tillsynsmyndigheten ska underrättas om avvikelser enligt första stycket. En distributör kan underrätta importören istället för tillverkaren.

16 § En ekonomisk aktör som har anledning att anta att elektrisk eller elektronisk utrustning som aktören har släppt ut eller tillhandahållit på marknaden inte uppfyller kraven i denna förordning, eller i föreskrifter meddelade i anslutning till förordningen, ska vidta åtgärder för att utrustningen ska överensstämma med kraven, alternativt dra tillbaka eller återkalla utrustningen. Aktören ska underrätta behöriga marknadskontrollmyndigheter i de medlemsstater inom Europeiska unionen där aktören har tillhandahållit produkten. Aktören ska i underrättelsen lämna upplysningar om felaktigheten och om vilka åtgärder som vidtagits.

Tillsyn

17 § Bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. och 28 kap. miljöbalken samt i artiklarna 15-29 i förordning (EG) nr 765/2008. Kemikalieinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om tillsyn som är förenliga med förordning (EG) nr 765/2008.

Tillsyn enligt denna förordning ska utövas av de myndigheter som enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvarar för tillsynen av utsläppande av varor på marknaden enligt 14 kap. miljöbalken.

Sanktioner

18 § Bestämmelser om straff finns i 29 kap. miljöbalken. I förordning (1998:950) om miljöstraffsavgifter finns bestämmelser om miljöstraffsavgifter.

Överklaganden

19 § I 19 kap. 1 § miljöbalken finns bestämmelser om överklagande.

1. Denna förordning träder i kraft den (...), då 11b, 11d och 11f §§ i förordning (1998:944) upphör att gälla.

2. EE-produkter som omfattas av denna förordning men inte omfattades av 11b, 11d och 11f §§ i förordning (1998:944) får släppas ut på marknaden till och med 22 juli 2019. Detta gäller inte om någon särskild övergångstid föreskrivs för produkten.

3. Kraven i 4§ gäller för:

- medicintekniska produkter och övervaknings- och kontrollinstrument som släpps ut på marknaden från och med den 22 juli 2014,
- medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik som släpps ut på marknaden från och med den 22 juli 2016,
- industriella övervaknings- och kontrollinstrument som släpps ut på marknaden från och med den 22 juli 2017.

4. Kraven i 4 § ska inte tillämpas på kablar eller reservdelar, för reparation, återanvändning, uppgradering av funktioner eller förbättrad kapacitet av:

- a) Elektrisk eller elektronisk utrustning som släppts ut på marknaden före den 1 juli 2006.
- b) Medicintekniska produkter som släppts ut på marknaden före den 22 juli 2014.
- c) Medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik som släppts ut på marknaden före den 22 juli 2016.
- d) Övervaknings- och kontrollinstrument som släppts ut på marknaden före den 22 juli 2014.
- e) Industriella övervaknings- och kontrollinstrument som släppts ut på marknaden före den 22 juli 2017.
- f) Elektrisk eller elektronisk utrustning som omfattades av ett undantag och släpptes ut på marknaden innan undantaget upphörde att gälla, i den mån detta specifika undantag berörs.

5. Kraven i 4 § ska inte gälla för reservdelar som återvunnits från EE-utrustning som släppts ut på marknaden före den 1 juli 2006 och återanvänds i utrustning som släppts ut på marknaden före den 1 juli 2016.

Första stycket gäller, vid försäljning till konsument, enbart under förutsättning att det anges att produkterna består av återvunnet material.

Förslag till sanktioner RoHS II

Straffbestämmelser

- Utsläppande på marknaden av produkter som inte uppfyller kraven avseende halter av reglerade ämnen är fortsatt sanktionerade genom 29 kap. 3 § miljöbalken.

En ny bestämmelse föreslås som sanktionerar tillverkare och importörer som inte kan uppvisa EU-försäkran och teknisk dokumentation inom föreskriven tid.

- För bristfällig miljöinformation ... med uppsåt eller oaktsamhet

(29 kap. 6 § p 7) i fråga om tillverkare som inte uppfyller skyldigheten att kunna uppvisa EU-försäkran och teknisk dokumentation under tio år efter produktens utsläppande på marknaden enligt 9 § förordning (0000:00) om begränsning av skadliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, samt ifråga om importörer som inte uppfyller skyldigheten att kunna uppvisa EU-försäkran under 10 år efter produktens utsläppande på marknaden enligt samma bestämmelse.

Begreppet miljöinformation finns i miljöbalken och för att det ska kunna användas krävs tolkningen att den tekniska informationen som tas fram för efterlevnad av RoHS tolkas som miljöinformation, vilket förvisso borde stämma. Dock innebär detta förslag en stor skärpning gentemot dagens förbud i RoHS, förbudet i sig har inte ändrats. Detta innebär att man inför ett straff på ett nytt administrativt krav.

Förvisso leder dokumentation att företaget kan dra slutsatsen att produkten som sätts på marknaden uppfyller kraven i RoHS. Men å andra sidan, kan detta även testas med kemisk analys. Förslaget är inte konsekvensutrett vad gäller den ekonomiska skada ett företag drabbas av i samband med negativ publicitet i samband med åtalsanmälan eller polisanmälan.

De exakta kostnaderna av att medialt utpekats som möjlig brottsling, är förstås svåra att värdera. Såväl företag som enskilda personer som anklagas för oegentligheter, får bekymmer. För företag gäller det både i relationerna till kunder – nya som gamla – som i kontakterna med ägare, medarbetare, finansörer, myndigheter etc. Att avfärda detta faktum eller risk, med påståendet att man är oskyldig till dess motsatsen bevisats, är inte ett hållbart försvar. Det visar inte minst erfarenheter från senare tid där inte ens landets högsta jurister låter sig övertygas av friande domar utan alltjämt hävdar den svarandes skuld. Och att samhället i övrigt skulle vara mer överseende med misstankar, torde vara med förlov sagt en naiv inställning.

Teknikföretagen anser att förslaget till straffbestämmelse i sig är oproportionellt och skall av den orsaken utgå. Men det är också i strid med varupaketet.

Enligt beslutet 768/2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter framgår av artikel R34 regler för formell bristande överensstämmelse, där punkt e. behandlar den tekniska dokumentationen. Av R34 framgår att om medlemsstaten konstaterar detta, ska den ålägga den berörda ekonomiska aktören att åtgärda den bristande överenskommelsen. Detta ska ske genom samråd, enligt 765/2008 artikel 21. Om den bristande överensställningen därefter fortsätter ska den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder. Detta innebär att agerandet från tillsynsmyndigheten ska ske i två steg, där steg två ska vara kännbart för företaget.

Nya miljöstraffavgifter:

- 1) För importörer som släpper ut elektriska eller elektroniska produkter utan korrekt märkning på den svenska marknaden är miljöstraffavgiften 20 000 kr.
- 2) För distributör som tillhandahåller elektriska eller elektroniska produkter utan korrekt märkning på den svenska marknaden är miljöstraffavgiften 10 000 kr.
- 3) För en ekonomisk aktör som underlåter att underrätta marknadskontrollmyndigheter enligt 16 § i förordning (0000:00) är miljöstraffavgiften 5 000 kr.

4) För en ekonomisk aktör som inte kan redovisa information under 10 år enligt 11§ i förordning (0000:00) är miljöstraffavgiften 10 000 kr.

En miljöstraffavgift för föreslagna förseelser är en rimlig åtgärd, och det kan vara ett alternativ att även tillverkare omfattas miljöstraffavgifter istället för bli träffade av straff. Det kan också vara bättre att ha en miljöstraffavgift än att riskera att produkten ska dras tillbaka. Att dra tillbaka en produkt för att t.ex för att en komponent innehåller bly, jämfört med att samma produkt kan leda till elektrisk skada, är inte rimligt. Då är det bättre med en miljöstraffavgift.

Det är teknikföretagens uppfattning att tillverkare, importörer och distributörer ska behandlas med samma åtgärd.